

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI DROG A ZÁVISLOSTÍ V BRNĚ ZA ROK 2021

ÚVOD

V této zprávě jsou předkládána dostupná data týkající se problematiky užívání drog a závislosti ve městě Brně. Měla by sloužit příslušným odborným organizacím k analýze vlastní činnosti v lokálním kontextu, médiím k informovanému komentování situace v této oblasti v Brně, ale i zájemcům z řad široké veřejnosti pro představu o tom, jaké psychoaktivní látky jsou v Brně užívány, jaké problémy toto užívání způsobuje v různých skupinách lidí, jaká zde existují rizika závislosti a jakým způsobem se touto problematikou zabývají odborníci a jiní relevantní aktéři.

Oblasti drog a závislosti se v Brně věnuje celá řada institucí a organizací napříč zdravotnictvím, sociálními oblastmi, školstvím, policií, kulturou a dalšími. Je to multidisciplinární a mezioborová oblast, která vyžaduje komplexní přístup a koordinaci. V rámci MMB je zřízena pozice protidrogového koordinátora, který od roku 2017 spolupracuje s Městským koordináčním týmem pro oblast drog a závislosti. Pro vytvoření základního rámce určujícího, které prvky sítě by měly být posíleny, vznikla v roce 2016 podrobná *Analýza drogové situace ve městě Brně a související doporučení pro městskou drogovou strategii 2016*¹. Na jejím základě byla vytvořena *Strategie politiky statutárního města Brna v oblasti drog a závislosti na období 2022–2025*² a dvouletý *Akční plán strategie politiky statutárního města Brna v oblasti drog a závislosti na období 2022–2023*³.

Organizace se v roce 2021 již dokázaly adaptovat na situaci spojenou s restrikcemi ohledně pandemie covidu-19. Rok 2021 byl ve znamení nárůstu klientů oproti roku 2020, kdy některé projekty zaznamenaly výrazný úbytek klientů. Můžeme tedy společně doufat, že podobná situace se nebude opakovat a že organizace využijí nastávající období ke stabilizaci a opětovnému růstu.

---

¹ Dostupné z: *Analýza drogové situace ve městě Brně a související doporučení pro městskou drogovou strategii (2016)* (zdravamesta.cz)

² Dostupné z: Odbor sociální péče (OSP) – Brno

³ Dostupné z: Odbor sociální péče (OSP) – Brno

KAPITOLA 1: EPIDEMIOLOGICKÉ ÚDAJE**ALKOHOL**

Česká republika patří mezi země s nejvyšší průměrnou spotřebou alkoholu na obyvatele. Z výzkumné zprávy za rok 2021⁴ vyplývá, že v České republice pije alkohol denně cca 10 % dospělých osob, v přepočtu na počet dospělých obyvatel města Brna (376 431 obyvatel v roce 2021 dle <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9050/brno/pocet-obyvatel/>) **to znamená, že 37 643 osob pije alkohol denně.** Rizikově v ČR konzumuje alkohol odhadem 17–19 % dospělé populace, z toho do kategorie škodlivé konzumace spadá 9–10 % dospělé populace. Za rizikové pití alkoholu je považována průměrná denní konzumace více než 20 g ethanolu u žen a více než 40 g ethanolu u mužů. Za škodlivé pití alkoholu je považována průměrná denní konzumace více než 40 g ethanolu u žen a více než 60 g ethanolu u mužů. **V Brně tedy pije rizikově přibližně 64 000–71 500 osob, do kategorie škodlivé konzumace pak spadá cca 37 600 osob.**

TABÁK

Studie realizované v r. 2020, jejichž výsledky jsou součástí zprávy za rok 2021⁵, ukazují, že v současnosti kouří v ČR 30–34 % dospělé populace (38–45 % mužů a 18–23 % žen). Denní kouření uvádí 17–23 % osob. Míra denního kouření je výrazně nižší mezi respondenty ve věku 15–24 let a 65+ let. Současní kuřáci vykouří nejčastěji 15–24 cigaret denně. **V přepočtu tedy v Brně kouří 113 000–128 000 osob, z toho cca 64 000–90 000 kouří denně.** Trendem posledních 10 let je mírný pokles výskytu kuřáctví v dospělé populaci, včetně denního. Současně s poklesem kouření klasických cigaret dochází v posledních letech k nárůstu míry užívání e-cigaret a zahříváných tabákových výrobků.

PROBLEMATICKÉ UŽÍVÁNÍ PSYCHOAKTIVNÍCH LÉKŮ

Zneužívání či nadužívání psychoaktivních léků se týká poměrně velké části populace a je příčinou zdravotních poruch a negativních sociálních dopadů na uživatele i jejich okolí. Typickým dopadem dlouhodobého nadužívání psychoaktivních léků je vznik závislosti. Užívání psychoaktivních léků je časté také mezi osobami užívajícími drogy rizikově, a to v kombinaci s nelegálními drogami nebo alkoholem. Psychoaktivní léky užilo v posledních 12 měsících celkem 15,8 % dospělých. Léky na uklidnění nebo nespavost užilo 12,6 % dospělých a léky na bázi opioidů užívané proti bolesti užilo 6,8 % dospělých. Do kategorie problémového užívání psychoaktivních léků spadalo celkem 14,9 % dospělých osob starších 15 let⁶. **V přepočtu na počet dospělých obyvatel města Brna tedy užilo psychoaktivní léky v posledních 12 měsících přibližně 59 000 osob, léky na uklidnění nebo nespavost užilo 47 000 osob a léky proti bolesti 26 000 osob. V kategorii problémového užívání se pak pohybuje 56 000 osob dospělé populace města Brna.**

⁴ Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Rous, Z., Cibulka, J., Franková, E., Nechanská, B., Fidesová, H., 2021. Zpráva o alkoholu v České republice 2021. Mravčík, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

⁵ Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Rous, Z., Cibulka, J., Franková, E., Nechanská, B., Fidesová, H., 2021. Zpráva o tabákových, nikotinových a souvisejících výrobcích v České republice 2021. Mravčík, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

⁶ Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Rous, Z., Grolmusová, L., Franková, E., Nechanská, B., 2021. Zpráva o problematice užívání psychoaktivních léků v České republice 2021. Mravčík, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

HRÁČSTVÍ

Podle zprávy o hazardním hraní v ČR⁷ má zkušenosti s hazardním hraním (včetně loterií) v posledních 12 měsících 35–50 % dospělých, přičemž nejčastěji je uváděna právě účast na loteriích. To by znamenalo, že **v Brně se nachází 132 000–188 000 dospělých, kteří v posledních 12 měsících hráli hazardní hru.**

REKREAČNÍ UŽÍVÁNÍ NELEGÁLNÍCH DROG

Jak uvádí Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2021⁸, jsou nejčastěji užívanou nelegální drogou v ČR konopné látky. Zkušenost s nimi uvádí přibližně třetina až čtvrtina dospělých osob. Přibližně 8–10 % dospělých uvádí aktuální užívání konopí (tj. užívání v posledních 12 měsících), což odpovídá přibližně 800–900 tis. osob v ČR. Ostatní nelegální drogy jsou užívány v mnohem menší míře. Zkušenost s extází má 5–7 % dospělých, s halucinogeny 4–6 % a s pervitinem stejně jako s kokainem 2–4 % dospělých. **Po přepočtení na počet dospělých osob města Brna by tedy vycházelo, že v posledním roce užilo konopí 30 000–38 000 osob, 19 000–26 000 má zkušenost s extází, 15 000–23 000 s halucinogeny.** Nicméně tato čísla vycházejí z průměrných údajů za celou republiku a vzhledem k městskému charakteru Brna častěji spojenému s užíváním drog se dá předpokládat, že čísla mohou být až dvojnásobně vyšší. Konkrétní údaje pro Brno však nejsou k dispozici.

PROBLÉMOVÉ UŽÍVÁNÍ DROG

Problémové užívání drog je termín, který se používá v epidemiologických výzkumech a označuje pravidelné užívání opiátů nebo metamfetaminu a/nebo injekční užívání drog. **Podle odhadů studie z roku 2018⁹ je v Brně 2 200 osob, které pravidelně a většinou injekčně užívají pervitin či opiáty, největší část z nich tvoří uživatelé pervitinu (cca 1 900, tj. 86 %).** Lidí, kteří užívají opiáty jako svou primární drogu, je přibližně 400 (18 %), minimálně polovina z nich využívá substituční léčbu. Pozitivní na virovou hepatitidu C je kolem 500 osob (23 %), HIV pozitivních je mezi injekčními uživateli drog cca 5 (0,2 %). Podle stejné studie je téměř 70 % z této skupiny problémových uživatelů drog v situaci nestabilního bydlení.

ÚMRTÍ V SOUVISLOSTI S UŽÍVÁNÍM DROG

Následující tabulka poskytnutá Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) ukazuje počty zemřelých s provedeným toxikologickým vyšetřením podle vlivu látky na úmrtí ve městě Brně v roce 2021. Vyplývá z ní, že k smrtelným předávkováním dochází v Brně minimálně a nejčastěji v důsledku nadměrného požití alkoholu nebo léků. U léků se přitom předpokládá, že zhruba polovina případů jsou sebevraždy. **V roce 2021 došlo v Brně ke dvěma případům předávkování nelegálními drogami, a to konkrétně opiáty.** Ostatní látky uvedené v tabulce jsou legální.

⁷ Mravčík, V., Rous, Z., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Cibulka, J., Franková E., 2021. Zpráva o hazardním hraní v České republice 2021. Mravčík, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

⁸ Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Rous, Z., Černíková, T., Cibulka, J., Mravčík, V. 2022 Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2021. Chomynová P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

⁹ AdRes Institut. 2019. RDS studie – seroprevalenční studie a odhad problémového užívání drog ve statutárním městě Brně. Závěrečná zpráva. Magistrát města Brna.

Tabulka č. 1: Počet zemřelých s provedeným toxikologickým vyšetřením dle vlivu látky na úmrtí v Brněměstě v roce 2021

Skupina látek	Vliv látky na úmrtí		
	Předávkování	Možný vliv	CELKEM
Barbituráty	0	0	0
Benzodiazepiny	1	0	1
COHb (tabák)	5	0	5
Ethanol	6	13	19
Jiné medikamenty	12	1	13
Opiáty	2	0	2
CELKEM	26	14	40

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Pokud jde o celorepublikové údaje o ethanolu, bylo podle zmíněné výroční zprávy¹⁰ v celé ČR identifikováno celkem 2 208 alkoholových úmrtí (783 v r. 2019), z toho 1 625 na alkoholické onemocnění jater a 492 úmrtí na intoxikaci alkoholem. Úmrtnost na příčiny související s alkoholem v posledních letech setrvale roste.

¹⁰ Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Rous, Z., Cibulka, J., Franková, E., Nechanská, B., Fidesová, H., 2021. Zpráva o alkoholu v České republice 2021. Mravčík, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

KAPITOLA 2: NÍZKOPRAHOVÉ SLUŽBY PRO UŽIVATELE DROG

Pro účely této zprávy jsou vnímány jako nízkoprahové služby ty, které nabízí pro svou cílovou skupinu konkrétní okamžitou pomoc, ať už zdravotní, sociální, nebo jinou. V Brně byla do roku 2021 zřízena čtyři kontaktní centra pro uživatele nelegálních i legálních návykových látek (jedno provozuje společnost DROM, romské středisko, p. o., dvě Společnost Podané ruce, o. p. s., a jedno Renadi, o. p. s.).

Terénní programy pro uživatele nelegálních drog provozovala Společnost Podané ruce, o. p. s., (dále jen SPR) a Terénní programy pro práci s uživateli legálních návykových látek, zejména alkoholu, provozovala Renadi, o. p. s., (dále jen Renadi).

Do této kapitoly řadíme také substituční program SPR a některé činnosti ambulance Remedis, s. r. o., (dále jen Remedis), které – ačkoliv se promítají i do statistik kapitoly „Zdravotní péče“ – sdílejí s nízkoprahovými službami důraz na okamžitou pomoc a snižování rizik užívání drog.

KONTAKTNÍ PRÁCE S UŽIVATELI NELEGÁLNÍCH DROG

V polovině roku 2019 došlo k přesunu **Kontaktního centra SPR** na novou adresu U Červeného mlýna 1 v MČ Královo Pole z důvodů plánované celkové rekonstrukce areálu na Vídeňské 3, kde SPR měla několik let sídlo a kde působilo Kontaktní centrum od doby svého vzniku v roce 1993. Tento přesun měl pochopitelně dopad na počty klientů a kontaktů služby jak v roce 2019, tak v roce 2020, viz tabulka níže. Další důvod, proč se snížil počet klientů v KC, představovala v roce 2020 i pandemie covid-19, kdy byl v průběhu nouzového stavu omezen provoz kontaktní místnosti a s ní i další poskytovaná pomoc. V roce 2021 však došlo k výraznému zvýšení počtu klientů a prvokontaktů s uživateli drog. Počet klientů se zvýšil z 406 na 522 a počet prvokontaktů s uživateli drog z 82 na 156. Na rozdíl od roku 2020 už nedošlo k výraznému omezení poskytovaných služeb – zrušeny byly jen volnočasové aktivity (socioterapie), které se odehrávají za přítomnosti většího počtu lidí.

V roce 2021 bylo Kontaktní centrum SPR spolu s Terénními programy SPR zapojeno do projektu Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti zaměřeného na distribuci přípravku s názvem Nyxoid obsahujícího **naloxon** a sloužícího jako prevence předávkování opioidy. V průběhu roku 2021 nedošlo v Kontaktním centru SPR k distribuci přípravku směrem ke klientům, byly jim však poskytovány informace a kontinuálně docházelo k nabízení přípravku. Naopak v Terénních programech SPR byli zájemci z řad klientů proškoleni o použití naloxonu a ten jim byl předán (celkem 6 indikovaných klientů). Zatím organizace nemá žádné zprávy o jeho použití. Stejně tak mají naloxon k dispozici terénní pracovníci na každé službě.

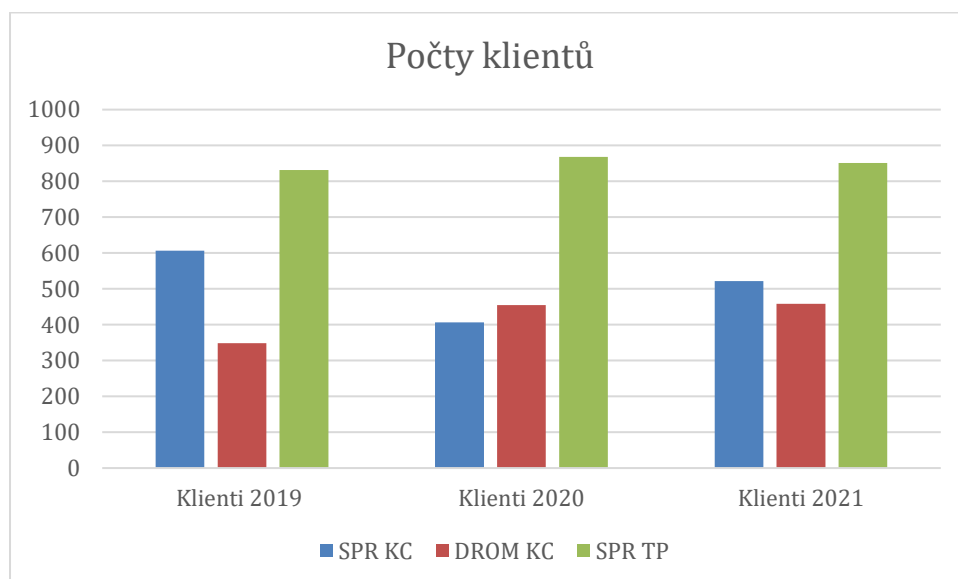
Význam **Kontaktního centra DROM**, které působí na ulici Bratislavská, stále roste. Počet klientů je již srovnatelný s počtem klientů v Kontaktním centru SPR. Co se týče struktury klientů: polovina klientů je závislá na pervitinu, třetina na heroinu, zbytek tvoří klienti závislí na metadonu, alkoholu a dalších psychoaktivních látkách.

Tabulka č. 2: Počty klientů, kontaktů a vydaných Harm Reduction setů (dále jen HR setů)

	Klienti 2019	Klienti 2020	Klienti 2021	Kontakty 2019	Kontakty 2020	Kontakty 2021	HR sety 2019	HR sety 2020	HR sety 2021
SPR– Kontaktní centrum	606	406	522	7 964	7 039	7 235	106 514	120 208	165 468
SPR– peer pracovníci								11 229	36 695
DROM– Kontaktní centrum	348	455	458	3 249	4 320	4 593	17 123	20 813	45 382
Terénní programy SPR	831	868	851	9 970	10 780	9 449	174 516	217 083	230 766
CELKEM	1 785	1 729	1 831	21 183	21 329	21 277	298 153	369 333	478 311

Zdroj: SPR a DROM

Posláním služby **Terénní programy SPR** je snižování sociálních a zdravotních rizik spojených s užíváním drog pro jednotlivce i pro společnost. Tato nízkoprahová terénní služba vyhledává lidi užívající drogy, působí v jejich přirozeném prostředí (v regionu Brno-město a Brno-venkov), pomáhá jim překonat jejich nepříznivou sociální situaci a podporuje je na cestě ke změně.

V SPR funguje také skupina **peer pracovníků**, kteří působí v rámci projektu „**Participace průvodců zotavením a peer pracovníků na formě efektivního systému pomoci a zotavení ve městě Brně**“. Pracovníci tohoto programu se podílejí na harm reduction, v roce 2020 vyměnili 11 229 injekčních stříkaček a v roce 2021 to bylo dokonce 36 695 kusů, což je enormní nárůst. V roce 2019 byl v ulici Tkalcovská nainstalován pevný kontejner na použitý infekční materiál, jehož obsluhu provádí právě skupina peer pracovníků, kdy monitoring probíhá 1x týdně. V roce 2020 bylo v kontejneru nalezeno 18 injekčních stříkaček, v okolí kontejneru pak dalších 209. V roce 2021 zaznamenáváme opět velký nárůst, kdy bylo v kontejneru nalezeno 260 použitých injekčních stříkaček a v jeho okolí dokonce 1 803 kusů. Členové peer skupiny Street Support jsou také zapojeni do projektu distribuce naloxonu mezi uživatele.

PREVENCE A LÉČBA INFEKČNÍCH ONEMOCNĚNÍ

Adiktologická ambulance Remedis v Brně poskytla intervence 25 uživatelům alkoholu, 8 uživatelům metamfetaminu, 2 uživatelům benzodiazepinů, 2 uživatelům kanabinoidů, 2 uživatelům opiátů a 1 patologickému hráči či jejich rodinným příslušníkům. Jednalo se o včasné a krizové intervence, případně poradenství i s odkazy na pobytovou léčbu či pobytové služby.

Ambulance také provedla v rámci spolupráce s PMS ČR, OSPOD různých ÚMČ v Brně či MÚ mimo Brno a ve spolupráci s psychiatry a sexuology u 51 osob celkem 214 testů na přítomnost metabolitů OPL či alkoholu v moči.

Současně i nadále ambulance realizuje screening krví přenosných infekčních onemocnění či jiných somatických komorbidit spojených s užíváním návykových látek a následně realizuje v případě virových hepatitid, hlavně u virové hepatitidy typu C, jejich léčbu. Celkem bylo z plné žilní krve otestováno 184 osob, z toho bylo 64 osob pozitivních a z těchto 33 osob úspěšně dokončilo léčbu. U dalších chorob (syfilis, AIDS) pak ambulance zprostředkovává léčbu u specialistů v rámci brněnských FN. Za rok 2021 to byly 3 osoby s pozitivním syfilis a 1 HIV pozitivní osoba.

V roce 2021 podstoupilo testy na infekční choroby celkem 412 osob (184 osob v organizaci Remedis, 128 v Kontaktním centru SPR a 109 osob v rámci Terénních programů SPR). Počet provedených testů byl 1 330 (184 v organizaci Remedis, 629 v Kontaktním centru SPR a 517 v rámci Terénních programů SPR).

Celkový počet testovaných osob je 412, počet testů 1 330. Pokud tento údaj srovnáme s odhadovaným počtem uživatelů drog, což je cca 2 200, můžeme předpokládat, že v roce 2021 byla na infekční nemoci otestována **zhruba pětina**.

V roce 2021 došlo k nárůstu počtu vydávaných HR setů, které obsahují sterilní injekční materiál. Významný, více než poloviční nárůst (oproti roku 2020) vydaných HR setů zaznamenalo Kontaktní centrum DROM. V roce 2020 bylo snížení počtu vydaných HR setů dané zejména omezením provozu Kontaktního centra SPR v době pandemie.

V této souvislosti můžeme konstatovat, že se výrazně zvýšil počet vydaných HR setů obsahujících sterilní injekční materiál, a tím došlo ke snížení rizika přenosu infekčních onemocnění.

Tabulka č. 3: Vydané injekční sety

Vydané injekční sety/služba	2018	2019	2020	2021
Terénní programy SPR	103 173	108 066	212 423	230 766
Kontaktní centrum SPR	133 323	135 202	120 208	165 468
KPSVL SPR	19 991	102 638		
Kontaktní centrum DROM	12 824	17 123	20 813	45 382
CELKEM	269 311	363 029	353 444	441 616

Zdroj: SPR a DROM

SBĚR INJEKČNÍHO MATERIÁLU

V roce 2021 se také SPR podařilo vysbírat 3 625 použitých injekčních stříkaček v brněnských ulicích, z toho peer pracovníci vysbírali 209 stříkaček a služba Terénní programy SPR vysbírala celkem 3 435 stříkaček. Městská policie vysbírala v roce 2021 celkem 4 225 stříkaček. Organizaci DROM, romské středisko (dále jen DROM) se podařilo vysbírat celkem 1 748 kusů stříkaček, což je oproti 459 v roce 2020 značný nárůst.

Co se týče vrácených použitých injekčních stříkaček, tak Kontaktnímu centru SPR a Terénnímu programu SPR bylo dohromady vráceno 348 466 ks stříkaček.

TERÉNNÍ A KONTAKTNÍ PRÁCE V OBLASTI LEGÁLNÍCH DROG

Důležitým a žádoucím trendem je posilování kontaktní a terénní práce v oblastech, které byly dosud opomíjené. Je to zejména nízkoprahová práce s problémovými konzumenty alkoholu a hráči hazardních her. Této oblasti se věnují v Brně dvě organizace, a to SPR a Renadi.

V roce 2020 zahájilo svou působnost **Kontaktní centrum SPR na ulici Vlhká**. Zde je poskytována pomoc lidem dlouhodobě se vyskytujícím v exponovaných lokalitách města Brna (zejména oblast před hlavním nádražím a v oblasti ulic Křenová – Mlýnská – Šujanovo náměstí), kteří jsou bez přístřeší a jsou závislí na alkoholu. Probíhal zde projekt „**Program kontrolované konzumace alkoholu**“ (**dále jen PKKA**), jehož cílem je snižování míry rizikovitosti konzumace alkoholu u těchto osob. V roce 2020 byl celkový počet klientů 728. Od ledna 2021 byl PKKA s klienty realizován na základě jejich individuálních potřeb a míry jejich rizikové konzumace alkoholu. Oproti roku 2020 došlo k tomu, že nastavení dávkování alkoholu u klientů lépe reflektuje to, jak a v jaké míře alkohol konzumují. Tím se zvedla jejich motivace dlouhodobě trávit čas v prostorech Kontaktního centra Vlhká namísto exponovaných lokalit města Brna. Okamžitá kapacita centra byla omezena na 50 osob. Do centra jsou přijímáni pouze klienti, jejichž základní drogou je alkohol. V loňském roce jich bylo celkem 133, z toho 113 mužů a 20 žen.

Zásadní změnou oproti původnímu plánu bylo rozšíření PKKA o režim s ještě nižším prahem pro zařazení klientů. Do **PKKA A** bylo možné zařadit pouze klienty, kteří:

- konzumují denně minimálně 200 g alkoholu (cca 2 litry vína nebo 8 půllitrů piva),
- mají motivaci ke změně, tj. motivaci konzumaci alkoholu omezit nebo začít abstinovat,
- využívají služeb Kontaktního centra Vlhká po dobu nejméně 14 dnů.

Toto ze zařazení do PKKA vyřazovalo klienty, kteří

- alkohol v exponovaných lokalitách konzumovali nepravidelně (ale zpravidla nejméně 2x až 3x týdně), denně ale v menším množství, nárazově,
- nebo také klienty, kteří do Kontaktního centra Vlhká přicházeli poprvé.

Ve dnech, kdy klienti alkohol konzumovali, pak docházelo k tomu, že službu buď vůbec nenavštěvovali, nebo v ní trávili pouze omezený čas. Z tohoto důvodu byl PKKA A od 9. 11. 2021 rozšířen o PKKA B, do kterého mohou být zařazeni také klienti, kteří nepijí denně nebo pijí méně než 200 g alkoholu za den. Nastavení dávek v PKKA B je stejně jako u PKKA A individuální tak, aby se zabránilo potenciálnímu zvýšení konzumovaného alkoholu, zpravidla se však jedná o max. 200 g alkoholu/den.

Organizace **Renadi** nabízí podporu klientům, kteří mají problematický vztah k alkoholu nebo k hazardnímu hraní, skrze projekt Kontaktního centra a v rámci projektu „**Práce v terénu s uživateli návykových látek a s hráči hazardních her a jejich blízkými**“. V terénní práci organizace používá metodu Open dialogue (Otevřený dialog). Projekt je více zaměřen na práci s celou rodinou a celkovou sociální sítí klienta. Právě zapojení co nejširšího rodinného systému za přítomnosti klienta a členů multidisciplinárního týmu je charakteristickým rysem této metody.

V roce 2020 poskytl projekt podporu 335 klientům, v roce 2021 celkem 173 klientům. Ve většině případů se jednalo o dlouhodobou spolupráci. V důsledku pandemie byla v roce 2021 omezena práce v rodinách, kdy bylo realizováno pouze 23 intervencí. Byly naopak posíleny aktivity směrem k lidem bez příštěší. V terénu se uskutečnilo 321 intervencí a kontaktů proběhlo celkem 548.

Kontaktní centrum Renadi poskytlo v roce 2021 služby celkem 388 klientům. (Pro srovnání v roce 2019 celkem 378 klientům, v roce 2020 celkem 324 klientům). Tito klienti měli převážně problémy s alkoholem, v minimálním procentu pak s nadužíváním či zneužíváním léků.

Kontaktní centrum Renadi se zaměřuje především na poradenskou činnost v oblasti abstinence a kontrolovaného užívání, sociální práci a case management, poskytuje podpůrnou psychoterapii se zaměřením na HR, dále spolupracuje s psychiatry a klientům podává antabus, spolupracuje s OSPOD a Probační a mediační službou a také namátkově testuje na přítomnost alkoholu v krvi.

SUBSTITUČNÍ LÉČBA

Vzhledem k tomu, že v této kapitole popisujeme zejména praxi založenou na přístupu HR, považujeme za vhodné sem zařadit i substituční léčbu závislosti, poskytovanou zejména osobám závislým na opiátech (heroinu). V níže uvedené tabulce je možné vidět údaje o počtech klientů a kontaktech hlavního poskytovatele substituční léčby – SPR v Brně.

Substituční léčba byla poskytována v Terapeutickém centru na ulici Bratislavská (dále jen TC Bratislavská) a v Terapeutickém centru v JMK (dále jen TC v JMK), kdy ambulantní léčba byla poskytována na Hilleho 5 a substituční léčba na ulici Kopečná 44.

V obou centrech minulý rok běžel **pilotní projekt substituce subuxonem**. Do tohoto projektu byli v TC Bratislavská zapojeni 3 klienti metadonového programu, stejně tak v TC JMK.

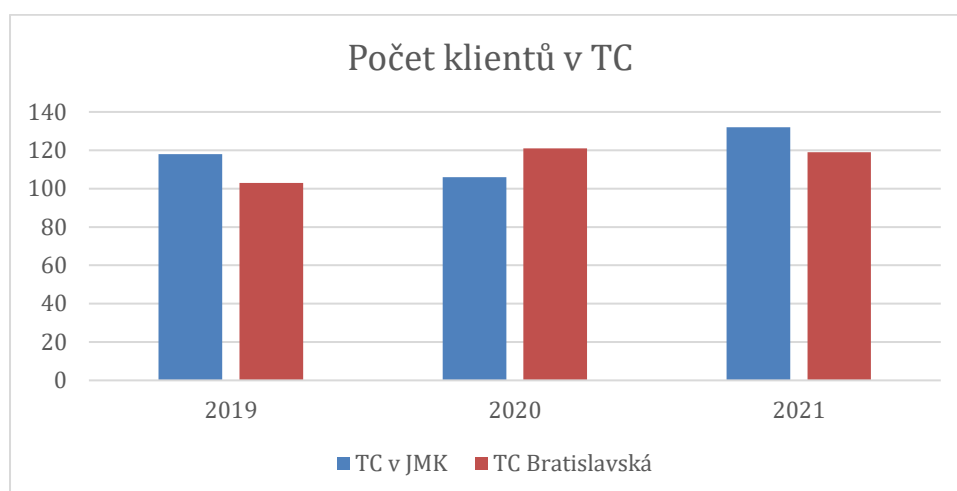
Údaje o počtu klientů nelze jednoduše sečíst, protože podle zprávy z TC Bratislavská někteří klienti v průběhu roku přešli do druhého programu, a jsou tak ve výkaznictví obou center. To by znamenalo, že klientů na metadonové substituci může být až 200, přičemž se odhaduje, že celkový počet lidí se závislostí na opiátech je v Brně 400 (viz kapitola 1 „Epidemiologické údaje“). Polovina z nich tedy využívá substituční léčbu metadonem, a když přičteme osoby využívající jiné substituční látky, zejména buprenorfin, **můžeme konstatovat, že většina lidí závislých na opiátech v Brně je na substituci.**

Substituční léčba jednoznačně snižuje zdravotní a následně i sociální rizika spojená s užíváním heroinu a tímto vede k ochraně celé společnosti před negativními důsledky, které vyplývají ze zneužívání návykových látek.

Tabulka č. 4: Počty klientů a výkonů tzv. metadonových programů v Brně

	Počet klientů 2019	Počet klientů 2020	Počet klientů 2021	Počet kontaktů 2019	Počet kontaktů 2020	Počet kontaktů 2021
Terapeutické centrum v JMK	118	106	132	13 240	8 328	10 736
Terapeutické centrum Bratislavská	103	121	119	12 779	12 047	11 075

Zdroj: SPR

KAPITOLA 3: ZDRAVOTNÍ PÉČE

V roce 2021 poskytl Městskému koordinačnímu týmu pro oblast drog a závislostí své údaje Ústav zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS). Na základě těchto statistik je možné se podívat podrobněji, jak v Brně probíhá zdravotnická péče u pacientů s hlavní diagnózou F10–F19 (tj. s poruchami duševními a poruchami chování způsobenými užíváním návykových látek).

AMBULANTNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE

O pacienty, kteří mají problémy s užíváním návykových látek, pečují ve městě Brně ambulantní formou především psychiatři, ale i další lékaři. Následující tabulka ukazuje ambulantní péči v Brně vykázanou lékaři jakékoliv odbornosti včetně praktických lékařů a dále psychiatry. Vyplyvá z ní, že psychiatři poskytují ambulantní péči necelým třem čtvrtinám všech pacientů, kteří mají problémy s užíváním návykových látek, o zbylou čtvrtinu se starají lékaři jiných odborností včetně praktických lékařů.

Tabulka č. 5 Počet pacientů v ambulantní péči s diagnózami F10–F19

Ambulantní péče	Péči poskytují	Pacientů celkem	Z toho žen	Počet kontaktů CELKEM
Rok 2018	Lékaři všech odborností	3 290	1 162	12 907
	Psychiatři	2 419 (73 % všech)	829	9 787
Rok 2019	Lékaři všech odborností	3 303	1 160	12 253
	Psychiatři	2 392 (72 % všech)	809	8 970
Rok 2020	Lékaři všech odborností	3 237	1 099	13 786
	Psychiatři	2 359 (73 % všech)	787	10 766
Rok 2021	Lékaři všech odborností	3 453	1 209	12 408
	Psychiatři	2 483 (72 % všech)	834	8 911

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Další tabulka ukazuje počty ambulantně ošetřených pacientů podle druhu návykové látky. Můžeme vidět, že nejčastější potíže, které v ambulancích u pacientů řeší lékaři všech odborností, jsou problémy s alkoholem, dále následují podle počtu pacientů problémy s užíváním opiátů, s kombinací psychoaktivních látek, s užíváním stimulantů, sedativ, tabáku. Pacientů, kteří užívají kokain, a ocitnou se proto v péči lékařů, je v Brně málo, v jednotkách případů.

Z uvedených statistik dále vyplyvá, že o pacienty, kteří mají problémy s kouřením, se téměř výhradně starají lékaři jiných odborností, než jsou psychiatři.

Tabulka č. 6: Ambulantně ošetření pacienti podle druhu návykové látky v letech 2020 a 2021

Návyková látka	Ambulantní péče všechny odbornosti, počet pacientů		Z toho žen		Ambulantní péče psychiatři, počet pacientů		Psychiatrická péče v procentech	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Alkohol	2 035	2 165	683	754	1 454	1 480	71,4	68,4
Opiáty	362	368	116	132	311	327	85,9	88,9
Kanabinoidy	82	79	14	12	59	62	72,0	78,5
Sedativa nebo hypnotika	165	199	99	132	83	84	50,3	42,2
Kokain	1	7		4		3	0,0	42,9
Jiná stimulancia včetně kofeinu	225	271	72	81	195	235	86,7	86,7
Halucinogeny	21	20	5	5	12	9	57,1	45,0
Tabák	98	83	36	32	4	3	4,1	3,6
Prchavá rozpouštědla	17	21	8	8	9	10	52,9	47,6
Kombinace	378	461	119	124	293	375	77,5	81,3

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

LŮŽKOVÁ ZDRAVOTNÍ PÉČE

Pacienti, kteří mají problémy s užíváním návykových látek a vyžadují péči na lůžku, jsou hospitalizováni podle typu potíží buď na lůžkách detoxu, nebo na ostatních psychiatrických lůžkách nemocnic. Nejprve uvádíme údaje o detoxifikaci, která v Brně dlouhodobě probíhá ve dvou zařízeních, Psychiatrické nemocnici Černovice (dále jen PN Brno) a na Psychiatrické klinice Fakultní nemocnice Brno v Bohunicích (dále jen PK FN Brno).

Detoxifikace v PN Brno probíhá na vyčleněných lůžkách nemocnice, jde celkem o 10 lůžek. Od poloviny roku 2013, kdy byla v nemocnici z ekonomických důvodů zrušena detoxifikační jednotka, neprobíhá již detoxifikace na jednom specializovaném a personálně přiměřeně vybaveném oddělení, ale v rámci běžných lůžkových oddělení nemocnice, a to na odd. 4 a odd. 23. Není tedy zajištěna potřebná izolace od pacientů v jiných léčebných programech. Detoxifikace také netvoří součást uceleného a kontinuálního terapeutického programu, je realizována bez užší spolupráce a provázání s dalšími komponenty sociálně-zdravotní péče pro adiktologické pacienty.

Tabulka č. 7: Údaje z Výroční zprávy detoxu PN Brno za rok 2021

Rok	Celkem pacientů	Muži/ženy	Alkohol	Pervitin	Opiáty/opioidy	Léky	Konopí	Kombinace látek
2019	310	260/50	248	37	8	22	12	6
2020	326	269/57	257	35	6	14	12	6
2021	313	258/55	236	40	5	19	17	26

Zdroj: PN Brno

Detoxifikace v rámci PK FN Brno probíhá na 12–15 lůžkách psychiatrické kliniky. Pacienti s problémy s užíváním návykových látek, kteří potřebují detoxifikaci, jsou umisťováni podle kapacity na lůžka jakéhokoliv lůžkového oddělení PK, jsou tedy hospitalizováni mezi ostatními pacienty s jiným léčebným programem a není zajištěná jejich potřebná bezpečná izolace. Podobně jako v PN Brno netvoří detoxifikace součást uceleného léčebného programu s návazností na další vhodné služby pro tyto pacienty. V průběhu roku 2019 bylo zahájeno jednání pracovníků PK se zástupci některých adiktologických komunitních služeb o spolupráci. Cílem je zajištění kontinuální a komplexní péče o tyto pacienty. V průběhu pandemie došlo k přerušení spolupráce, PK však počítá se spoluprací s organizacemi i do budoucna.

Tabulka č. 8: Údaje z Výroční zprávy detoxu PK FN Brno za rok 2021

Rok	2019	2020	2021
Celkem pacientů	430	279	226
Muži/ženy	295/135	173/106	130/96
Alkohol	145	85	62
Jiné návykové látky	285	174	164
Přijetí v mimopracovní době	234	124	102
Odvykací stav s deliriem	24	22	14
Odvykací stav s psychózou	6	2	1
Komorbidita se somat. onemocněním	29	51	29
Duální diagnóza	230	136	122
Opioidy	2	3	2
Konopí	28	22	20
Sedativa/hypnotika	14	17	21
Kokain	1	0	0
Jiná stimulantia	24	17	8
Kombinace návyk. látek	208	124	109

Zdroj: PK FN Brno

Následující tři tabulky kombinují údaje poskytnuté oběma nemocnicemi a Ústavem zdravotnických informací a statistiky a ukazují poměr péče na lůžkách detoxů a ostatních psychiatrických lůžkách dle pohlaví, typu drogy a délky hospitalizace. Někde tvoří součty údajů poskytnutých nemocnicemi vyšší

číslo než celkový součet poskytnutý ÚZIS, což je pravděpodobně dáno rozdílným způsobem vykazování.

Můžeme vidět, že se mírně snižuje počet hospitalizací pacientů s diagnózou závislosti ve zdravotnických zařízeních, do lůžkové péče bylo v roce 2021 přijato 1 032 pacientů, což je o 26 méně než rok předtím. Na rozdíl od roku 2020 je vidět nepatrný pokles v počtu pacientů přijatých do lůžkové péče. Poklesl i počet pacientů přijatých na detoxifikační lůžka.

Tabulka č. 9: Poměr péče na lůžkách detoxů a ostatních psychiatrických lůžkách za 2018, 2019, 2020 a 2021

Péči poskytují	Pacientů celkem				Z toho žen				Počet hospitalizací			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Všechna psychiatrická lůžka	1106	1285	1058	1032	393	441	390	340	1340	1570	1228	1251
Z toho: Detox PN Brno	434	310	326	313	133	50	57	55				
Z toho: Detox PK FN Brno	388	430	279	226	132	135	106	96				

Zdroj: ÚZIS, PN Brno, PK FN Brno

Tabulka č. 10: Poměr péče na lůžkách detoxů a ostatních psychiatrických lůžkách dle typu drogy

Návyková látka	Všichni pacienti			Pacienti detox PN Brno			Pacienti detox PK FN Brno		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Alkohol	919	708	696	248	257	236	145	85	62
Pervitin					35	40			
Opiáty	22	28	15	8	6	5	2	3	2
Kanabinoidy	26	40	29	12	12	17	28	28	20
Sedativa nebo hypnotika	96	97	107	22	14	19	14	17	21
Kokain	0	0	3	0	0	0	1	0	0
Jiná stimulancia vč. kofeinu	82	77	74	37	0	0	24	17	8
Halucinogeny	5	6	2	0	0	0	0	0	0
Tabák				0	0	0	0	0	0
Prchavá rozpouštědla	2	2		1	0	0	0	0	0
Kombinace	164	126	144	6	6	26	208	124	109

Zdroj: ÚZIS, PN Brno, PK FN Brno

Tabulka č. 11: Počet a délka hospitalizací dle typu drogy

Návyková látka	Hospitalizace		Pacienti		Průměrná délka hospitalizace (dny)	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Alkohol	822	830	708	696	42,9	43,4
Opiáty	29	16	28	15	13,2	13,7
Kanabinoidy	43	35	40	29	14,2	18,2
Sedativa nebo hypnotika	105	124	97	107	16,1	8,9
Kokain	0	3	0	3	0	1,7
Jiná stimulantia včetně kofeinu	85	79	77	74	20,2	23,6
Halucinogeny	6	2	6	2	6,5	1,5
Tabák	2	0	2	0	26,0	22,3
Prchavá rozpouštědla	0	0	0	0	0	0
Kombinace	136	162	126	144	20,6	0

Zdroj: ÚZIS

Můžeme vidět, že u alkoholu je jednoznačně nejdelší průměrná délka hospitalizace. Vyplývá to ze skutečnosti, že kromě detoxifikačních pobytů, které trvají obvykle 7–14 dní, je častá hospitalizace za účelem komplexního protialkoholního léčení, které trvá tři měsíce. Brněnská zdravotní zařízení nenabízí dlouhodobější léčebné pobyty lidem závislým na nealkoholových drogách. Pacienti s problémovým užíváním opiátů byli jak v roce 2020, tak v roce 2021 o něco častěji hospitalizováni mimo detox. Pokud jde o pořadí látek, se kterými mají hospitalizovaní pacienti největší problém, na prvním místě je opět alkohol. Pořadí ostatních návykových látek, se kterými mají hospitalizovaní pacienti největší problémy, je poněkud jiné než v ambulantní sféře. Na prvním místě je kombinace psychoaktivních látek, další jsou problémy se sedativy a hypnotiky, stimulantii, kanabinoidy, opioidy. Statistiky lůžkové psychiatrické péče nevykazují problémy s tabákem.

PROTIALKOHOLNÍ ZÁCHYTNÁ STANICE

Protialkoholní záchytná stanice (dále jen PZS) je **zdravotnické zařízení** sloužící k nedobrovolnému přenocování opilých lidí, kteří pro svou opilost bezprostředně ohrožují sebe nebo jiné osoby, veřejný pořádek nebo majetek nebo jsou ve stavu budícím veřejné pohoršení.

Záchytná stanice zajišťuje služby na úseku ochrany zdraví před alkoholismem nebo jinými návykovými látkami, a to v souladu se zákonem č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Záchytná stanice poskytuje nepřetržitě služby po dobu 24 hodin. Služby jsou zajišťovány odbornými zdravotnickými pracovníky.

V současné době je v České republice v provozu 19 protialkoholních záchytných stanic, poslední byla vybudována v r. 2019 v Teplicích, do té doby byl po dobu mnoha let Ústecký kraj jako jediný v ČR bez záchytné stanice. Provozovatelem protialkoholních záchytných stanic jsou ze zákona kraje.

PZS v Brně provozuje Psychiatrická nemocnice Brno na základě smlouvy o zajištění činnosti záchytné stanice s Jihomoravským krajem.

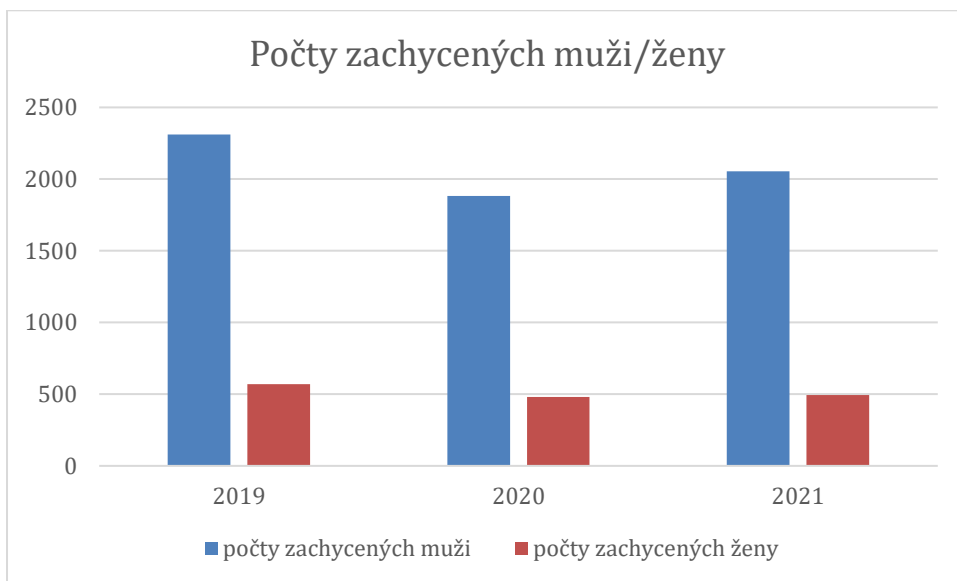
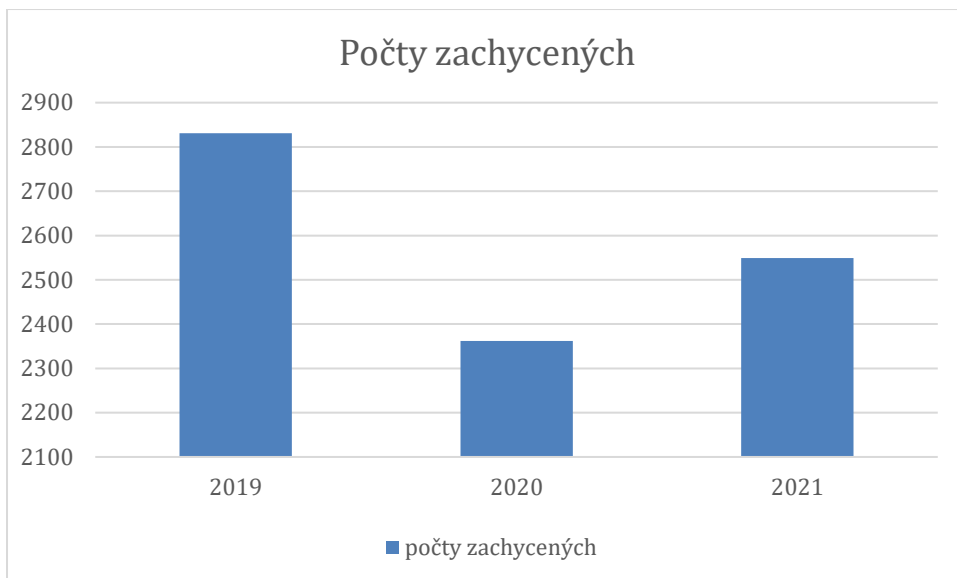
Podle **statistických údajů**, která **PZS v Brně** poskytuje každý měsíc, kolísá **počet** zachycených osob za měsíc v posledních dvou letech (tj. v roce 2020 a 2021) **od 131 do 252**. V roce 2020 bylo více měsíců s počtem pod 200 osob, naopak v roce 2021 se počet zachycených osob pohybuje většinu měsíců nad 200, kromě měsíce ledna, kdy bylo zachyceno 184 osob.

Celkem bylo v roce 2021 zachyceno **2 549 osob**, z toho 2 054 mužů a 495 žen. V roce 2020 bylo zachyceno 2 362 osob, z toho 1 882 mužů a 480 žen. V roce 2019 to bylo celkem 2 831 osob, z toho 2 311 mužů a 520 žen. Snížený počet zachycených osob byl v roce 2020 dán pravděpodobně pandemií covidu-19 a vládními nařízeními, v roce 2021 můžeme pozorovat mírný nárůst případů.

Dá se předpokládat, že po úplném zrušení všech karanténních opatření znovu počet zachycených mírně poroste, neboť odborníci hovoří o nárůstu konzumace alkoholu během pandemie. Poměr zachycených mužů a žen zůstává dlouhodobě stejný – mužů je čtyřikrát více než žen.

Statistika sledující počet osob z jednotlivých států ukazuje, že naprostou většinu zachycených osob tvoří občané České republiky. Hospitalizace se týká i nezletilých dětí, v roce 2021 jich bylo hospitalizováno celkem 5. **Hospitalizace cizinců** tvoří v uvedeném období dvou let méně než 10 % (v roce 2020 to bylo 8,6 %, v roce 2021 to bylo 7,9 %).

Mezi cizinci převažovali v roce 2021 především občané Slovenska a Ukrajiny (třetina všech cizinců). Podle počtu zachycených osob jsou to dále tyto státy: Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Moldavsko. Zcela ojediněle se objevují zachycení občané dalších států, zřejmě turisté (Nepál, Keňa, Tunisko, Spojené království). Brněnská PZS slouží pro zachycené osoby v Jihomoravském kraji. Nejvíce zachycených je z Brna-města (více než třetina), na dalším místě je Brno-venkov.

KAPITOLA 4: PORADENSKÉ A TERAPEUTICKÉ SLUŽBY**AMBULANTNÍ PORADENSKÁ A TERAPEUTICKÁ PÉČE**

Do této kapitoly řadíme ambulantní služby pro uživatele drog a závislé, které jsou poskytovány mimo standardní ordinace lékařů a k jejichž hlavním činnostem patří terapie a poradenství. Jedná se z velké části o služby poskytované nestátními neziskovými organizacemi, v jednom případě komerčním subjektem. Konkrétně jsou to tito poskytovatelé: Lotos – doléčovací centrum, o. p. s., Remedis, s. r. o., Renadi, o. p. s., Společnost Podané ruce, o. p. s., Ústav prevence a léčby závislostí A Kluby Brno, z. ú., (část roku 2021).

V první tabulce nabízíme souhrn počtu klientů a výkonů jednotlivých ambulantních poradenských a terapeutických služeb v Brně v roce 2021 a pro srovnání rok 2020. Můžeme vidět, že nejvyšší počet klientů vykazuje TC v JMK. Na druhém místě je Centrum poradenských služeb ve vězení SPR.

Tabulka č. 12: Počty klientů a výkonů ambulantních poradenských a terapeutických služeb v Brně za roky 2020 a 2021

	Počet klientů 2020	Počet klientů 2021	Počet kontaktů/ intervencí 2020	Počet kontaktů/ intervencí 2021	Počet kontaktů s rodinnými příslušníky 2020	Počet kontaktů s rodinnými příslušníky 2021
Adiktologická ambulance Remedis	126	164	907	1 249	54	64
A Kluby následná péče	55	8	6 590	952	-	3
A Kluby ambulance	119	96	8 110	6 542	65	42
Renadi ambulance	186	145/69*	2 423	592	178	108
Renadi následná péče	142	99/78*	1 886	1 503	-	-
SPR Terapeutické centrum v JMK – ambulance	472	591	2 628	3 595	0	10
SPR Centrum komplexní péče v JMK	159	175	994	860	55	51
SPR Terapeutické centrum Bratislavská – ambulance	51	56	286	396	31	12
SPR Poradenské centrum	190	135	-	-	64	50
SPR Centrum poradenských služeb ve vězení	462	549	2 397	3 232*	0	0
SPR Centrum poradenství	91	133	-	-	-	-
SPR Doléčovací centrum – ambulantní část	41	69	-	-	-	-
Celkem	2 094	2 220	26 221	18 921	447	340

*individuální poradenství, - nevykazují

Zdroj: Výroční zprávy

Další tabulka ukazuje, s jakými potížemi se klienti na poradenské a terapeutické služby v roce 2021 obraceli dle typu primárně užívané látky. Nejvíce klientů přicházelo s problémy s pervitinem (648 osob) a až na druhém místě s alkoholem (559 osob), a to přesto, že z epidemiologických údajů vyplývá jednoznačná převaha lidí, kteří mají problém s alkoholem, a i ve zdravotní péči je několikanásobně více osob s diagnostikovanou poruchou způsobenou užíváním alkoholu než osob, jimž způsobilo poruchu užívání jakýchkoliv jiných drog.

V souvislosti s tím, že v rámci zdravotnictví zpravidla neprobíhá poradenská a terapeutická péče, je možné z předložených údajů usuzovat, že lidé s problémy s alkoholem tvoří velkou skupinu, která stále není dostatečně zastoupena v poradenských a terapeutických službách. Zdá se, že podobnou skupinu tvoří také lidé se závislostí na opiátech, kteří jsou v poradenských a terapeutických službách zastoupeni poměrně málo v porovnání se zdravotnictvím. Zde je nutné objasnit, že klienti substituční terapie poskytované SPR nejsou v tabulce zahrnuti, pokud nevyužívají zároveň některou z poradenských a terapeutických služeb.

Tabulka č. 13: Rozdělení klientů podle hlavní drogy

	Alkohol	Pervitin	Kokain/ crack	Hráčství	Konopí	Opiáty	BZD/sedativa /hypnotika	Nespecif./ komb.
Adiktologická ambulance Remedis	98	21	1	14	2	1	1	9
A Kluby následná péče	55	0	0	18	0	0	0	0
SPR Terapeutické centrum v JMK	263	104	10	0	55	11	0	33
SPR Centrum komplexní péče v JMK	0	0	0	101	0	0	0	23
SPR Terapeutické centrum Bratislavská – ambulance	12	13	0	2	1	14	0	16
SPR Poradenské centrum	38	84	0	0	4	8	0	1
SPR Centrum poradenských služeb ve vězení	88	377	4	13	19	38	0	7
SPR Doléčovací centrum – ambulantní část	17	62	1	0	2	6	0	3
Celkem	571	661	16	148	83	78	1	92

Zdroj: Výroční zprávy

POBYTOVÁ KOMUNITNÍ PÉČE

V tabulce níže uvádíme statistické údaje služeb, které v roce 2021 nabízely pobytovou péči lidem se závislostí mimo nemocnice. Nejvíce klientů vykazuje SPR Doléčovací centrum, v roce 2021 tuto službu využilo celkem 36 klientů. Do doléčovacích programů obecně vstupují klienti po absolvování nemocniční péče. Služby, které tuto podmínku nemají, jsou Přejížděvé byty SPR a Byty následné péče Renadi.

Tabulka č. 14: Pobytová komunitní péče v roce 2021

POBYTOVÁ PÉČE	Počet klientů	Z toho ženy	Počet lůžkodnů
Lotos – Doléčovací centrum	31	8	4 534
SPR Doléčovací centrum	36	12	4 423
SPR – Přejížděvé byty	7	0	1 324
Renadi – Byty následné péče	8	3	-
Kolping – Následná péče	19	5	1 547
Celkem	101	28	11 828

-nevykazují

Zdroj: Výroční zprávy

Další tabulka týkající se pobytové péče ukazuje rozdělení klientů dle typu primární drogy. Nejčastější drogou byl pervitin se 63 klienty, což je dáno hlavně vysokým počtem klientů Doléčovacího centra. Na druhém místě jsou klienti závislí na alkoholu, kterých se v pobytových komunitních službách léčilo 62.

Tabulka č. 15: Pobytová komunitní péče v roce 2021 dle typu drogy

	Alkohol	Pervitin	Kokain	Konopí	Opiáty	BZD/sedativa/ hypnotika	Nespecifik./ kombinace
Lotos	31	0	0	0	0	0	0
SPR Doléčovací centrum	17	62	1	2	6	0	3
SPR – Přejchodové byty	6	1	0	0	0	0	0
Renadi – Byty následné péče	8	0	0	0	0	0	0
Celkem	62	63	1	2	6	0	3

Zdroj: Výroční zprávy

KAPITOLA 5: SVĚPOMOC

Svépomocné aktivity se v Brně nejvíce rozvíjí v rámci tzv. 12krokových programů, tradiční formy svépomocných setkání využívané po celém světě. Podobně jako jinde ve světě i v ČR jsou nejrozšířenější skupiny Anonymních alkoholiků, kterých v ČR působí 67, v Brně jsou tři z nich (skupina Fénix, skupina Renaissance a skupina U Kapucínů). Dále v Brně působí skupina Al-Anon zaměřená na blízké a příbuzné lidí se závislostí, skupina Anonymní gambleři a skupina Anonymní sexholici. Na rozdíl od roku 2020, kdy byla většina skupin aktivních pouze on-line, se v roce 2021 skupiny scházely opět naživo. Pouze skupina s názvem „Skype AA Brno“ se schází v on-line prostředí dvakrát týdně, včetně neděle.

Přehledný seznam uvádíme v tabulce.

Tabulka č. 16: Svépomocné skupiny

Typ skupiny	Název skupiny	Frekvence setkávání
Anonymní alkoholici	skupina Fénix	5x týdně
Anonymní alkoholici	skupina „Renesance“	1x týdně
Anonymní alkoholici	skupina „U Kapucínů“	1x týdně
Anonymní alkoholici	skupina „Skype AA Brno“	2x týdně
Al-Anon	Al-Anon Brno	1x týdně
SAA – anonymní sexholici	skupina Naděje	1x týdně
Anonymní gambleři	Anonymní gambleři Brno	1x týdně
Anonymní narkomani	skupina Zázrak	dočasně pozastaveno

Kromě 12krokových skupin podporuje svépomocné aktivity i SPR, nejnověji projektem Street Support, který podporuje lidi užívající drogy v rozvoji aktivit vzájemné pomoci, v rozvoji peer práce a v advokacii pro lidi užívající drogy. Rozvoj peer práce podporuje společnost také realizací základního výcviku v recovery koučování určeného pro lidi s vlastní zkušeností se závislostí. V roce 2019 se uskutečnil první běh tohoto výcviku s 18 absolventy, v roce 2020 druhý běh výcviku, který ukončilo úspěšně 14 absolventů. V roce 2021 se uskutečnil již třetí běh výcviku s 18 absolventy.

V Brně také funguje neformální skupina Zotavení Brno (<https://www.zotavenibrno.cz/>) sdružující lidi, kteří se dostali do problémů se závislostí, a jejich blízké. Primárním záměrem skupiny není svépomoc, ale podpora různých forem zotavení ze závislosti. Skupina tedy organizuje vlastní aktivity anebo se zapojuje do společných projektů s odbornými službami.

KAPITOLA 6: NOČNÍ ŽIVOT

Vzhledem k tomu, že i oblast nočního života byla v roce 2021 ovlivněna pandemií a souvisejícími restrikcemi, které tuto scénu výrazně omezovaly, došlo v tomto segmentu k podstatným změnám. Ty reagovaly v tomto kontextu na aktuální vývoj a dosavadní zkušenosti s touto situací z praxe. Aktivity organizací, které se za normálních okolností odehrávají ve spolupracujících podnicích (kluby, bary), byly výrazně přesunuty či rozšířeny do on-line prostředí.

Organizace Renadi standardně směřovala aktivity projektu „**Prevence závislosti na alkoholu u mladých lidí**“ do on-line prostředí (Facebook, Instagram a webové stránky). Projekt byl zaměřen zejména na snížení rizik spojených s oblastí nočního života a s užíváním alkoholu. Šíření osvěty mezi cílovou skupinou probíhalo v rámci principů HR.

Program Hard & Smart realizovaný SPR musel i v tomto roce přizpůsobit svoje aktivity omezením, která přinesla pandemie. V letním období loňského roku, kdy nastalo uvolnění vládních nařízeních, došlo k realizaci na 3 letních festivalech (Kamenka open, Olympijský festival, Studentský majáles) a v průběhu roku pak k 10 dalším realizacím v klubech (Fléda, Melodka, Favál, Artbar, Yacht). Tím došlo i kvantitativně k celkovému navýšení spolupracujících hudebních podniků oproti předpokladu v původním plánu aktivit.

Další pozitivní vývoj zaznamenala rozsáhlejší realizace monitoringu sledovaného prostředí v Brně. Konkrétně se jednalo o “Monitoring programu Hard & Smart se zaměřením na nové trendy ve vybraných lokacích nočního života a zábavy v souvislosti s karanténou v období 1.5. – 30. 6. 2020”.

Tato aktivita byla realizovaná v daném období v rámci 17 akcí s nad rámecovým rozsahem oproti plánu aktivit. Splnila svůj účel a opětovně přinesla čerstvá data. Ta umožnila programu udržet jeho validní nastavení směrem k dílčím zlepšením jeho služeb.

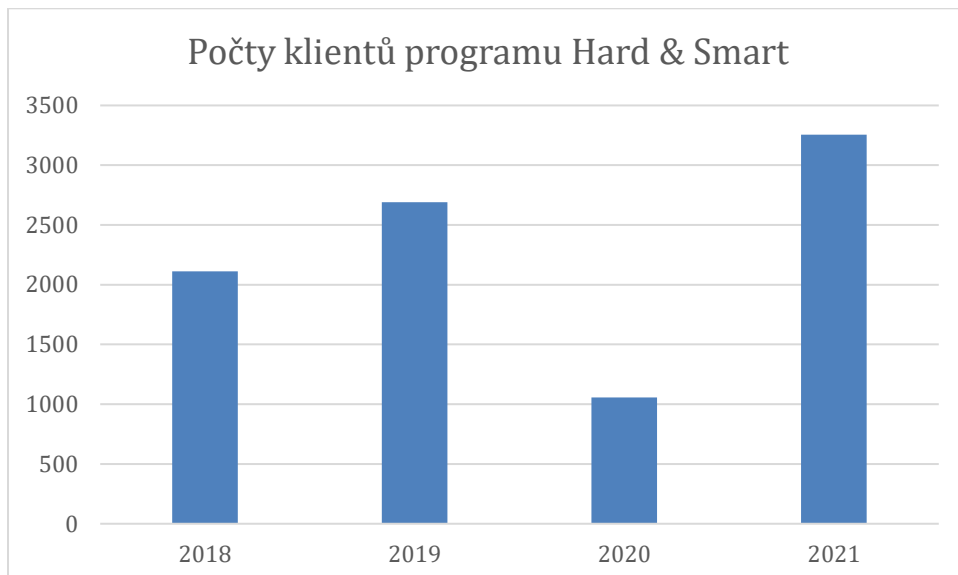
Nejen v daném kontextu pandemie se ukázala jako zásadní **inovativní služba programu Hard & Smart terénní práce v on-line prostředí – s názvem Backstage**, která zvýšila zásadním způsobem dosah a dostupnost programu, a to i pro brněnské klienty, které evidovala. Zaměření této služby bylo identické jako na hudebních akcích, a to včetně zaměření na stejnou cílovou skupinu.

Tabulka ukazuje vliv pandemie covidu-19 na oblast nočního života. Došlo ke zvýšené aktivitě programu, kterého se ho přes značná omezení účastnil rekordní počet klientů, ve srovnání s lety 2018–2020. Jedná se o 2 339 klientů na hudebních akcích a k nim ještě připočtených identifikovaných 917 klientů v rámci terénní práce on-line.

Tabulka č. 17: Nárůst vybraných klíčových ukazatelů

Ukazatel/rok	2018	2019	2020	2021
Počet akcí Hard & Smart	35	43	29	30
Hudební podniky	8	8	11	7
Počet klientů	2 111	2 690	1 056	3 256

Zdroj: SPR

KAPITOLA 7: GAMBLING

Z dlouhodobého hlediska dochází k menšímu nárůstu míry hazardního hraní v dospělé populaci, a to jak v případě loterií, které jsou nejčastěji uváděnou hazardní hrou, tak v případě ostatních typů hazardních her (dále jen HH). V roce 2020 byl zaznamenán mírný meziroční pokles prevalence hraní HH v posledních 12 měsících, který může do určité míry souviset s opatřeními zavedenými v souvislosti s epidemií covidu-19.

Hraní HH, včetně loterií, v posledních 12 měsících uvedlo 35–50 % dospělých, přičemž nejčastěji je uváděna právě účast na loteriích. Dlouhodobě roste prevalence hraní u loterií, ale i u HH mimo loterie. K nárůstu přispělo pravděpodobně otevření on-line prostředí v ČR pro všechny typy her od r. 2017. Nárůst lze sledovat u obou pohlaví a rovněž ve skupině mladých dospělých ve věku 15–34 let. Poslední vlna studie ESPAD (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách) ukázala, že prevalence hraní HH v populaci 16letých zůstává od r. 2015 přibližně na stejné úrovni. Hraní HH v posledních 12 měsících uvádí 9,2–10,5 % studentů. Oproti předchozím letům se však zvýšil podíl těch, kteří hráli s frekvencí jednou měsíčně nebo méně často, naopak klesl podíl těch, kteří uvedli pravidelné hraní HH¹¹.

V roce 2020 byl Ministerstvem financí spuštěn **Rejstřík fyzických osob vyloučených z účasti na hazardních hrách** (Rejstřík vyloučených osob). Tento rejstřík slouží k zamezení přístupu vyloučených fyzických osob k hazardním hrám. Cílem je ochrana ohrožených skupin osob před negativními následky z hraní hazardu. Chrání se tak nejen samotní hráči, ale také jejich rodiny a nejbližší okolí, které často trpí negativními důsledky s tím spojenými.

Město Brno se v roce 2020 umístilo s příjmy z hazardního hraní ve výši 82,3 miliónů Kč a 216 Kč na 1 obyvatele ve spodní části žebříčku měst v České republice (pro srovnání např. město Teplice mělo příjmy 1 635 Kč na 1 obyvatele). V souvislosti s regulací hazardu ve městě Brně od roku 2015 se herny přesunuly do okresu Brno-venkov. Data nejsou pro rok 2021 k dispozici, předpokládá se však, že s ohledem na existenci obecně závazné vyhlášky statutárního města Brna č. 12/2017, o regulaci provozu hazardních her, a na snižující se počet technických a živých her je částka nižší.

V Brně se, po schválení obecně závazné vyhlášky zakazující veškerá elektronická zařízení na území města s účinností od 1. 1. 2015, momentálně nachází 13 provozoven s celkem 195 technickými hrami, které jsou na území 8 městských částí. V průběhu ledna 2020 byly po kontrole na MF ČR nalezeny dosud nezrušené licence povolení technických her s platností do 1. 1. 2023, které jsou platné v provozovnách na území celé ČR. Dle sdělení MF ČR byla ihned zahájena správní řízení k jejich zrušení.

---

¹¹ Mravčík, V., Rous, Z., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Cibulka, J., Franková E., 2021. Zpráva o hazardním hraní v České republice 2021. MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

Tabulka č. 18: Správní řízení o zrušení zbývajících rozhodnutí povolení technických her – stav ke dni 31. 12. 2021

Stav probíhajících správních řízení na Ministerstvu financí ČR	Počty technických zařízení
- zahájeno (správní řízení zatím pouze zahájená – není vydáno rozhodnutí)	195
- zastaveno (provozování TZ bylo ukončeno na žádost provozovatele)	0
- zrušeno nepravomocně (rozhodnutí zrušeno MF ČR – lze podat rozklad)	195
- z toho podán rozklad (odvolání k ministrovi financí)	0
- z toho zamítnut rozklad (následně rozhodnutí nabude právní moci)	0
- z toho vyhověno rozkladu (následuje nové řízení o zrušení rozhodnutí)	0
- rozhodnutí nabylo právní moci	0

Zdroj: MF ČR

Následující tabulky nabízejí srovnání vývoje jak počtu technických a živých her, tak počtu provozoven v časovém rozmezí od 1. 1. 2015, kdy začala platit vyhláška zakazující hazard.

Tabulka č. 19: Počty technických a živých her – povolené MF ČR

K datu	Technické hry	Živé hry v kasinu	Celkem
1. 1. 2015	1406	94	1500
1. 1. 2016	657	41	698
1. 1. 2017	156	20	176
1. 1. 2018	63	9	72
1. 1. 2019	14	26	40
1. 1. 2020	0	18	18
1. 1. 2021	195	18	213

Zdroj: MF ČR

Pozn.: povolena 3 kasina v MČ Brno-střed (obecně závazná vyhláška statutárního města Brna č.12/2017, o regulaci provozu hazardních her)

Tabulka č. 20: Počty provozoven

K datu	Herny	Kasina	Celkem
1. 1. 2015	158	36	194
1. 1. 2016	117	12	129
1. 1. 2017	31	9	40
1. 1. 2018	11	2	13
1. 1. 2019	3	2	5
1. 1. 2020	0	1	1
1. 1. 2021	13	1	14
31. 12. 2021	13	1	14

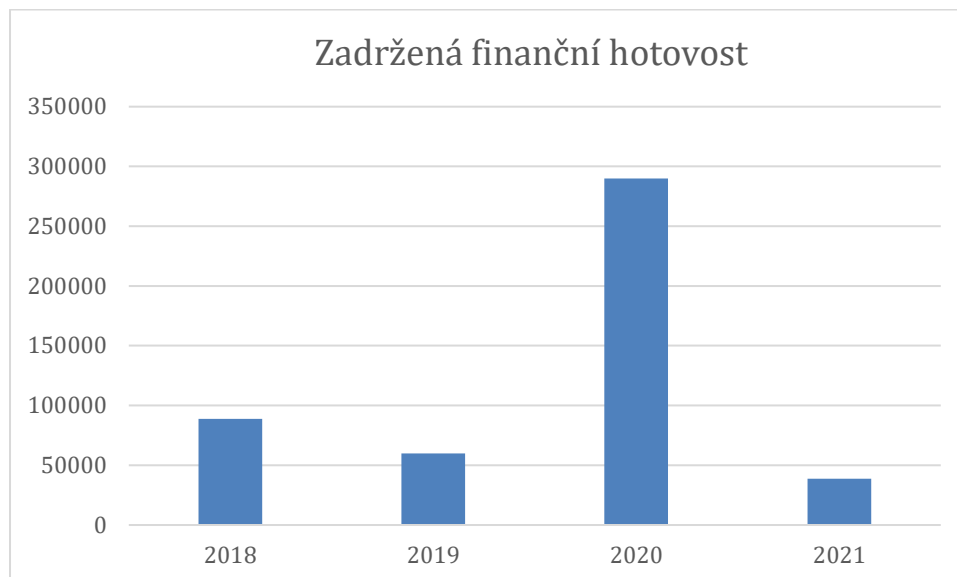
Zdroj: MF ČR

Celní úřad pro Jihomoravský kraj provedl v roce 2021 celkem 22 kontrol v nelegálních hernách. Při těchto kontrolách bylo zadrženo celkem 98 ks technických zařízení umožňujících provozování hazardních her a finanční hotovost ve výši 38 676,- Kč.

Tabulka č. 21: Srovnání let 2018–2021

Celní úřad pro JMK	Počet kontrol v oblasti nelegálního hazardu	Počet zadržených zařízení umožňujících provozování hazardních her	Zadržena finanční hotovost (v Kč)
2018	28	177	88 736,-
2019	19	80	59 991,-
2020	25	120	290 000,-
2021	22	98	38 676,-

Zdroj: Celní úřad pro JMK

Magistrát města Brna podporuje ze svého rozpočtu dvě organizace, které se zaměřují na hazardní hráče a jejich blízké – organizaci Renadi a SPR.

Organizace Renadi se v rámci projektu „**Prevence gamblingu a sázení v on-line prostředí**“ snaží informovat veřejnost a hazardní hráče prostřednictvím on-line kampaně a informačního portálu o rizicích nových forem on-line hazardního hraní, mikrotransakcí v mobilních aplikacích a on-line hrách, harm reduction a responsible gaming a možné pomoci.

Renadi dále poskytl podporu patologickým hráčům a jejich blízkým v rámci těchto sociálních služeb: Ambulance Renadi 16 klientů (9 klientů a 7 příbuzných), Následná péče Renadi (ambulantní) 2 klienti a v neposlední řadě Kontaktní centrum Renadi poskytlo podporu 32 klientům (intervence byly směřovány především na HR poradenství a dluhovou problematiku).

V rámci činnosti v terénu je část projektu „**Práce v terénu s uživateli návykových látek a hráči hazardních her a jejich blízkými**“ zaměřená na kontaktování patologických hráčů, kteří z různých důvodů nemohou dosáhnout na odbornou pomoc.

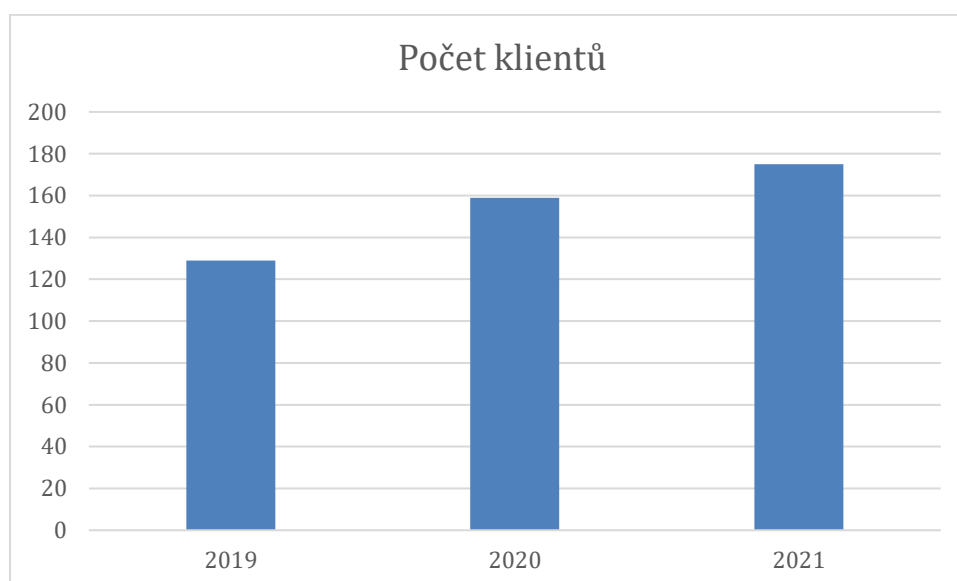
SPR se hazardním hráčům a jejich blízkým věnuje ve dvou projektech, a to v „**Projektu komplexní péče a rozvoje metod práce s hazardními hráči a jejich blízkými**“ a v projektu „**Zvýšení informovanosti o možnostech odborné pomoci pro hazardní hráče a jejich blízké a osvětová kampaň zaměřená zejména na sázkaře**“.

V souvislosti s „Projektem komplexní péče a rozvoje metod práce s hazardními hráči a jejich blízkými“ došlo ve srovnání s předchozími roky k nárůstu v počtu klientů. Na rozdíl od předchozích let mírně poklesl počet osob blízkých. Počet patologických hráčů zaznamenal oproti roku 2020 mírný nárůst – viz tabulka níže.

Tabulka č. 22: Počet zapojených osob

SPR – Projekt komplexní péče a rozvoje metod práce s HH a jejich blízkými	Počet klientů	Z toho rodinných příslušníků/blízkých osob	Z toho patologických hráčů	Klienti s jinou nelátkovou závislostí (např. PC hry)
2018	136	39	92	5
2019	129	32	87	10
2020	159	55	93	11
2021	175	51	101	23

Zdroj: SPR

Nedílnou součástí obou projektů je také zajištění informovanosti široké veřejnosti o problematice závislosti a negativních důsledcích vyplývajících z problémového hazardního hraní. Metodika práce s hazardními hráči a jejich blízkými je neustále aktualizována.

SPR provozuje web „Naberte kurz“ (www.nabertekurz.cz) pro hazardní hráče a jejich blízké. Součástí webu jsou edukační a svépomocné nástroje pro hráče a jejich blízké, mapa pomoci, kde jsou uvedeny kontakty na další spolupracující organizace. Dále web obsahuje návody a praktická doporučení při dluhové problematice a dále sebehodnotící test pro hazardní hráče, odkazy na literaturu a také příběhy současných či bývalých hráčů. Důležitou součástí webu je i chat, který umožňuje sdílení zkušeností hráčů i jejich blízkých.

MĚSTSKÝ KOORDINAČNÍ TÝM PRO OBLAST DROG A ZÁVISLOSTÍ

Koordinační centrum prevence, OSP, MMB

Dalším zařízením, které se mimo jiné zaměřuje i na hazardní hráče, je adiktologická ambulance Remedis. Tato organizace v roce 2021 spolupracovala se 14 pacienty s diagnózou patologické hráčství (F63.0). Celkem vykázala 79 úkonů souvisejících s touto diagnózou.

Co se týče zdravotnické péče, byli v loňském roce v souvislosti s gamblingem na PK FN Brno krátkodobě hospitalizováni 4 pacienti, ambulantně byla provedena 2 ošetření.

KAPITOLA 8: PRÁCE S DĚTMI A DOSPÍVAJÍCÍMI**PREVENCE NA ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH**

V Brně je 121 základních a 61 středních škol (dle <http://atlasskolstvi.cz>). Primární prevence realizovaná v brněnských základních a středních školách se řídí Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních vydaným MŠMT ČR¹². Školy zpracovávají dlouhodobé preventivní strategie a jednoleté minimální preventivní programy. K naplňování strategie a programu si mohou volit externí partnery pro zajištění vhodných nástrojů prevence. Těmito partnery jsou:

- 1) nestátní neziskové organizace (SPR, Ratolest Brno, z. s., IQ Roma servis, z. s., a další),
- 2) pedagogicko-psychologické poradny (dále PPP),
- 3) státní instituce (Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje – Oddělení tisku a prevence, Státní zdravotní ústav a Městská policie Brno – Preventivně informační oddělení),
- 4) komerční subjekty.

Od roku 2015 existuje on-line systém evidence preventivních aktivit (SEPA)¹³, který byl vyvinut ve spolupráci Národního ústavu pro vzdělávání, Kliniky adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Za školní rok 2020/2021 vyplnilo výkaz 81 brněnských škol, to je polovina základních a středních škol v Brně. Je patrné, že jako externí poskytovatele si školy nejčastěji vybírají neziskové organizace a z nich jednoznačně nejvíce SPR, která provozuje zavedené specializované Centrum prevence. To je také největším poskytovatelem certifikovaných programů ve školách v Brně, na druhém místě je potom Pedagogicko-psychologická poradna Brno.

Tabulka č. 23: Organizace zajišťující preventivní programy

Typy organizací zajišťujících preventivní programy v brněnských školách	Rok 2019/2020 vyplnilo 71 škol	Rok 2020/2021 vyplnilo 81 škol
Nestátní nezisková organizace	111	69
Škola sama	67	91
Městská policie Brno	33	19
Školské zařízení (PPP, SPC, SVP)	31	15
Komerční subjekt	27	23
Policie ČR	24	19

Zdroj: Systém evidence preventivních aktivit (SEPA)

¹² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR¹³ Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/system-vykaznictvi-preventivnich-aktivit>

Tabulka č. 24: Poskytovatelé certifikovaných preventivních programů

Poskytovatelé zajišťující certifikované preventivní programy na brněnských školách	Rok 2019/2020 vyplnilo 71 škol	Rok 2020/2021 vyplnilo 81 škol
SPR	41	13
Pedagogicko-psychologická poradna Brno	26	6
Spondea, z. ú.	8	2
Hope4kids	6	11

Zdroj: SEPA

V následující tabulce uvádíme základní statistiku činnosti dvou největších poskytovatelů primární prevence v Brně, SPR a Pedagogicko-psychologické poradny Sládkova v roce 2021, pro srovnání i v letech 2019 a 2020. Je patrné, že vlivem pandemie a v souvislosti s omezeným přístupem do škol během ní došlo v roce 2020 ke značnému poklesu programů primární prevence ve školách. Během roku 2021 se počet realizovaných programů mírně zvýšil, úrovně z roku 2019 však zdaleka nedosáhl.

Tabulka č. 25: Data o realizovaných programech primární prevence PPP Sládkova a SPR Centrum prevence v Brně

	PPP Brno-Sládkova r. 2019	PPP Brno-Sládkova r. 2020	PPP Brno-Sládkova r. 2021	SPR Centrum prevence rok 2019	SPR Centrum prevence rok 2020	SPR Centrum prevence rok 2021
Počet programů všeobecné primární prevence	156	45	58	387	248	252
Počet programů selektivní primární prevence	55	6	29*	78	35	37

Zdroj: SPR a PPP Sládkova

*selektivní a indikovaná prevence

PRÁCE S OHROŽENÝMI SKUPINAMI DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH

1. 7. 2021 došlo ke sloučení Dětského diagnostického ústavu a střediska výchovné péče, základní školy a školní jídelny, Brno, Hlinky 140 a Diagnostického ústavu a střediska výchovné péče, Brno, Veslařská 246. Nástupnická organizace nese nově název Diagnostický ústav Brno, středisko výchovné péče a základní škola.

Data pocházejí z období před sloučením obou zařízení, a to z období 1. 1. 2021 do 1. 7. 2021.

Data z Diagnostického ústavu, středisko výchovné péče a základní škola ukazují, že do 1. 7. 2021 bylo v tomto zařízení celkem 21 klientů, z toho u 7 klientů byl kontakt v přímé souvislosti s užíváním psychoaktivních látek (soudně nařízených pobytů bylo 6 a 1 pobyt byl na základě smlouvy se zákonným zástupcem). Tyto případy lze dále rozlišit podle typu drogy: ve 3 případech se jednalo o užívání THC, ve 2 případech o užívání pervitinu a ve 2 případech se jednalo o užívání legálních návykových látek, jako například alkoholu.

Z celkového počtu klientů má v anamnéze užívání drog celkem 15 klientů. Tyto případy lze dále rozlišit podle typu látky: ve 13 případech se jednalo o THC a v 10 případech o alkohol. V jednom případě zařízení spolupracovalo se specializovanou službou, a to s detoxifikačním zařízením v Praze.

Důležitou roli při práci s dětmi a dospívajícími mají také nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (dále jen NZDM) provozující jednak tzv. nízkoprahové kluby a jednak terénní služby. Jako registrovanou sociální službu provozovaly v roce 2021 NZDM níže uvedené organizace a střediska.

Tabulka č. 26: Seznam provozovatelů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež

Organizace/zřizovatel	Střediska
Armáda spásy	Armáda spásy, NZDM
DROM	NZDM DROM
IQ Roma servis	PRO MLADÉ Brno
Ratolest Brno	Nízkoprahový klub Likusák, Nízkoprahový klub Pavlač
Sdružení Petrov	Dětský dům Zábrdovice – FARA
SPR	NZDM v Brně

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

KAPITOLA 9: DROGOVÁ KRIMINALITA

Při srovnání období roku 2020 s rokem 2021 můžeme sledovat mírný nárůst v počtu řešených případů v souvislosti s drogovou kriminalitou, konkrétně pak v oblasti primární drogové kriminality. Nejedná se však o žádný trend rostoucí drogové kriminality ve městě Brně, vyšší čísla naopak svědčí o větší míře objasnenosti této trestné činnosti policií. Vliv na tento jev má zlepšení efektivity práce policie zrychlením jejích postupů.

Co se týče počtu přestupků na území města Brna na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, zde došlo ve srovnání s rokem 2020 k výraznému poklesu. V roce 2020 činil počet případů 649, v roce 2021 to bylo 596 případů. Menší nárůst se projevil pouze u přestupků fyzických osob v souvislosti s alkoholem.

Tabulka č. 27: Primární drogová kriminalita

Primární drogová kriminalita na území města Brna	Počet případů za rok 2019	Počet případů za rok 2020	Počet případů za rok 2021
§ 283 tr. zákoníku – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy	65	63	76
§ 284 tr. zákoníku – Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy	32	36	38
§ 285 tr. zákoníku – Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	0	2	2
§ 286 tr. zákoníku – Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy	1	3	3
§ 287 tr. zákoníku – Šíření toxikomanie	1	0	0
CELKEM	99	104	119

Zdroj: PČR

Tabulka č. 28: Počet přestupků

Počet přestupků na území města Brna na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi	Počet případů za rok 2019	Počet případů za rok 2020	Počet případů za rok 2021
alkohol – řidič – motorových vozidel – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	339	256	220
alkohol – řidič – nemotorových vozidel – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	37	32	46
alkohol – ostatní – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	21	16	28
toxikomanie – řidič – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	118	175	174
toxikomanie – ostatní – zákon č. 167/1998 Sb. – přestupky	222	170	128
CELKEM	737	649	596

Zdroj: PČR

Tabulka č. 29: Sekundární drogová kriminalita

Sekundární drogová kriminalita v Brně	Počet případů za rok 2019	Počet případů za rok 2020	Počet případů za rok 2021
Spácháno pod vlivem alkoholu	242	581	237
Spácháno pod vlivem drog	150	296	185
CELKEM	392	877	422

Zdroj: PČR

ZÁVĚR

Závěrečnou zprávu vypracovává Městský koordinační tým pro oblast drog a závislostí v rámci Koordinálního centra prevence Odboru sociální péče Magistrátu města Brna. Data byla čerpána od různých organizací a poskytovatelů služeb, kterým velice děkujeme za ochotu nám je poskytnout. Ačkoliv zpráva zahrnuje více dat než v předchozím roce, přesto se nám některá nepodařilo zajistit, ověřit anebo zkompletovat, nejde tedy o vyčerpávající informace. Pokud vás při čtení zprávy napadne, že máte k dispozici nějaké další relevantní údaje, které by bylo zajímavé do této zprávy zakomponovat v příštím roce, případně máte jakékoli další podněty či připomínky ke zprávě jako takové, kontaktujte prosím vedoucí Koordinálního centra prevence Mgr. Lenku Štěpánkovou na emailové adrese: stepankova.lenka@brno.cz.

Zprávu vypracovali:

Mgr. Pavel Nepustil, Ph.D.

Ing. Mgr. Petra Příbylová

Mgr. Otakar Veselý

MUDr. Květoslava Vrbová

SEZNAM ZKRATEK

BZD	–	benzodiazepiny
COHb	–	karbonylhemoglobin
FN Brno	–	Fakultní nemocnice Brno
HH	–	hazardní hraní
HR	–	Harm Reduction
JMK	–	Jihomoravský kraj
KC	–	kontaktní centrum
KPSVL	–	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MMB	–	Magistrát města Brna
NZDM	–	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
OSP	–	odbor sociální péče
OSPOD	–	oddělení sociálně-právní ochrany dětí
OPL	–	omamné a psychotropní látky
PČR	–	Policie České republiky
PK FN Brno	–	Psychiatrická klinika Fakultní nemocnice Brno
PN Brno	–	Psychiatrická nemocnice Brno
PMS	–	Probační a mediační služba
PPP	–	psychologicko-pedagogická poradna
PZS	–	protialkoholní záchytná stanice
SEPA	–	Systém evidence preventivních aktivit
SPC	–	speciálně pedagogické centrum
SPR	–	Společnost Podané ruce, o. p. s.
SVP	–	středisko výchovné péče
TP	–	terénní programy
ÚZIS	–	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR